

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Наталія СУРНИК

викладач економічних дисциплін,

*Відокремлений структурний підрозділ «Шепетівський фаховий коледж
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет», Україна*

Ключові слова: оборотний капітал, політика управління, моделі фінансування, оптимізація

Одним із основних об'єктів управління на підприємстві є його економічний потенціал, вагомою складовою якого виступає оборотний капітал. Оборотний капітал є матеріальною основою усіх бізнес-процесів на підприємстві. Тому розробка та впровадження у практичну діяльність засад раціонального управління ним виступає важливим завданням менеджменту будь-якого суб'єкта господарювання.

Дослідження наукових джерел [1-3] дало можливість виділити два основних підходи до визначення сутності оборотного капіталу:

1. Оборотний капітал – це сукупність поточних активів підприємств, тому є тотожним з поняттям оборотних активів суб'єкта господарювання.

2. Оборотний капітал розглядається як авансована вартість, тобто джерела фінансування оборотних активів.

Узагальнюючи зазначені підходи, вважаємо, що доцільною є інтеграція з точки зору відображення економічного змісту оборотного капіталу. Таким чином, пропонуємо під оборотним капіталом розуміти сукупність матеріальних та нематеріальних активів підприємства, що використовуються протягом періоду менше одного року, а також джерел їх фінансування. Виходячи із запропонованої сутності, основними об'єктами в системі управління виступають оборотні (поточні) активи та джерела їх фінансування.

Суб'єктом управління оборотним капіталом можуть виступати: керівники усіх рівнів, відповідно до покладених на них функцій та обов'язків у межах системи управління оборотним капіталом; фінансова служба; планово-економічний відділ; інші підрозділи та працівники відповідно до посадових обов'язків.

Основною метою управління оборотним капіталом є забезпечення повсякчас його достатності для обслуговування виробничо-господарських процесів, а також оптимізація витрат на його формування [1].

Основні методи, що можуть бути використані при управлінні оборотним капіталом підприємства, включають наступні [2]:

1. Метод коефіцієнтів – спрямований на формування аналітичної складової управління оборотним капіталом шляхом розрахунку, оцінки та аналізу коефіцієнтів, що визначають особливості використання оборотного капіталу. До основних таких коефіцієнтів відносяться показники оборотності капіталу та окремих його складових, завантаженості, тривалості обороту тощо. Розраховані показники використовуються для обґрунтування та реалізації управлінських

рішень у сфері управління оборотним капіталом.

2. Нормування – використовується лише для частини оборотних активів, проте формує вагомий важіль управління ними. Передбачає розрахунок норм запасів та використання окремих складових оборотних активів з точки зору забезпечення їх достатності для обслуговування виробничо-господарських процесів та запобігання формуванню надлишку.

3. ABC-аналіз – аналітичний інструмент, що забезпечує поділ усіх товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ) на три групи з точки зору їх вартісних та кількісних характеристик. Кожна з груп передбачає формування своїх засад управління, зокрема, щодо більш вартісних ТМЦ використовують вищий рівень деталізації управління, щодо менш вартісних застосовують спрощені підходи до управління.

4. Оптимізація оборотного капіталу – може розглядатися з двох позицій: оптимізація оборотних активів та оптимізація джерел фінансування оборотних активів.

У цілому, механізм оптимізації оборотного капіталу передбачає [3]:

1) збалансування дебіторської та кредиторської заборгованості з точки зору їх обсягів та термінів погашення для забезпечення достатнього рівня ліквідності та платоспроможності суб'єкта господарювання;

2) збалансування грошових потоків шляхом впровадження системи короткострокового планування грошового обороту;

3) забезпечення підтримки запасів товарно-матеріальних цінностей на достатньому рівні шляхом впровадження методів нормування, економічно обґрунтованого розміру замовлення, моделей Баумоля та Мілера-Орра тощо;

4) впровадження ефективних механізмів управління та контролю.

Таким чином, управління оборотним капіталом є складним, водночас, важливим процесом, раціональна організація якого сприятиме підвищенню ефективності діяльності підприємства в цілому за рахунок забезпечення його оборотними активами потрібного кількісного та якісного складу, оптимізації витрат на їх залучення та використання, підтримки достатнього рівня ліквідності та платоспроможності.

Список використаних джерел

1. Латишева І. Л. Аналіз політики управління оборотним капіталом торговельних підприємств. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2015. № 1(45), Т. 1. С. 144-147.

2. Морозюк Д. 1. Сучасні методи управління оборотним капіталом підприємств та оцінка їх ефективності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 1. С. 114-119.

3. Стеценко Н. А. Система управління оборотним капіталом підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2018. № 3, Т. 3. С. 258-262.